

D ů v o d y:

Dovolání vytýká rozsudku soudu odvolacího, jímž rozsudek prvního stolu byl potvrzen, nesprávné právní posouzení věci — a to právem. Dopravní řád železniční ze dne 11. listopadu 1909 čís. 172 ř. z. ukládá podnikům železničním v § 39, by na stanicích, kde se vypravují cestovní zavazadla, učiněna byla opatření, umožňující cestujícím, by svá zavazadla v přechodné uschování uložili, a stanoví, že v takovém případě ručí dráha jako schovatel. Další předpisy o tomto uschovávání dopravní řád neobsahuje. Zejména § 95 dopr. ř. není ustanovením všeobecným, které by platilo o náhradě kterékoliv škody, z jakéhokoliv důvodu, nýbrž týká se pouze škod, vzešlých na předmětech, k dopravě odevzdaných. To jest zřejmo jednak z výslovného ustanovení § 39 dopr. ř., že za předměty, k uschování převzaté, ručí dráha jako schovatel, nikoliv tedy jako povozník, jednak z toho, že k § 95 dopr. ř. poukazují pouze ona místa dopravního řádu samého, která jednají o ručení dráhy za škody, týkající se předmětů, k dopravě převzatých (§§ 35, 37, 43, 52, 88, 89, 94 dopr. ř.), nikoliv dle § 39. Dlužno tedy vykládati § 39, dopr. ř. tak, že výslovným označením ručení dráhy za věci, k pouhému uschování převzaté, jako ručení schovatelova vylučuje užití předpisů dopravního řádu o ručení za předměty, k dopravě převzaté také co do věcí, převzatých k uschování. V občanském zákoně, který upravuje smlouvu schovací, není zakázáno, obmeziti ručení schovatelovo na jistý nejvyšší obnos, a není tato volnost smluvní vyloučena ani pro případ, že škoda povstala zlým úmyslem nebo hrubou nedbalostí schovatelovou. Prováděcí nařízení III. k § 39 dopr. řádu, že dráha nahrazuje ztrátu předmětů, v uschování převzatých, pouze do výše 100 K za kus, bylo řádně v tarifu vyhlášeno a vyhláška o tom byla umístěna též v šatně, kam žalobce balík sukna, o nějž jde, uložiti dal. Nutno tedy za to míti, že uzavřel smlouvu schovací pod touto, právě řečenou podmínkou a, poněvadž podmínka ta zní všeobecně, není možno rozlišovati, zda příčinou ztráty byla hrubá nedbalost, či pouhé nedopatření. Náhradu ujednanou žalobce obdržel. Jest tedy další nárok jeho bezdůvodným a bylo jej vůbec zamítnouti. Rozsudky obou nižších stolic neposoudily věc správně po stránce právní, užívajíce § 95 dopr. ř. a rozlišujíce, zdali ztráta schovaného balíku sukna byla zaviněna hrubou nedbalostí či nedopatřením. Z těchto důvodů bylo dovolání vyhověno a byly rozsudky obou nižších stolic změněny jak nahoře jest uvedeno.

Čís. 224.

Právo předkupní lze stanoviti též posledním pořízením. Závazek z práva předkupního přechází na dědice. Ustanovení § 1077 obč. zák. lze modifikovati též v posledním pořízení.

(Rozh. ze dne 8. července 1919, Rv I 336/19.)

V testamentu Julia F. byl obsažen též odstavec: »Kdyby chtěl můj syn Eberhard F. nemovitosti jakýmkoliv způsobem zciziti, přísluší oběma mým dcerám Julii a Janě právo předkupní k nemovitostem těm a sice

v ten způsob, že za cenu 12.000 K má přednost starší z nich, nabízela-li by však některá z nich více, postoupí jí můj syn nemovitosti za nabízenou cenu.» Na základě tohoto testamentu byla pozůstalost projednána a zaknihována na nemovitosti vlastnické právo Eberhardu F-ovi a současně právo předkupní pro Julii F. a Janu F. Eberhard F. za nějaký čas zemřel a při projednávání pozůstalosti vyjednával poručník nezl. jeho dcery a dědičky o prodej nemovitostí oněch a skutečně našel se kupec, jehož nabídka činila 30.000 K. Julie F. a Jana F. uplatňovaly však své právo předkupní a odepřely své svolení ku výmazu práva předkupního. Nezletilá dědička žalovala proto, by předkupní právo prohlášeno bylo uhaslým smrtí Eberharda F-a a, by Julie F. a Jana F. byly uznány povinnými, to uznati a trpěti, by na základě rozsudku byl vložen výmaz práva předkupního.

P r v ý s o u d (krajský soud v Liberci) žalobě vyhověl. **D ů v o d y:** Nejde zde o předkupní právo v pravém slova smyslu, poněvadž dle § 1077 obč. zák. ten, kdo jest k uplatnění práva předkupního oprávněn, musí — není-li nic jiného smlouveno — složit cenu trhovou v té výši, v jaké byla nabídnuta osobou třetí. V případě, o němž jde, byly však žalované ochotny, složit pouze cenu 12.000 K. Než i v tom případě, kdyby poměr sporný byl považován za právo předkupní, byl by zavázán pouze Eberhard F., nikoliv však jeho dědička, poněvadž dle § 9 kn. zák. nečítá se ani zaknihování právo předkupní ku právům věcným. Právo, o němž zde jde, jest pouze testamentárním zákazem zcizení ve smyslu § 13. třetí dílčí novely k obč. zák. (364 obč. zák.), dle kteréhožto ustanovení jest však zavázán pouze prvý vlastník, nikoliv však jeho dědicové nebo jiní právní nástupci. Z těchto důvodů dlužno považovati domnělé právo předkupní za uhaslé smrtí Eberharda F-a.

O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Vědou i judikaturou jest uznáno, že není zákonem vyloučeno, by právo předkupní bylo zřízeno nejen při prodeji (§ 1072 obč. zák.), nýbrž i v posledním pořízení. Rovněž stanovení 12.000 K případně vyššího neurčitého peníze odpovídá zákonu (§ 1077 obč. zák. slova: »nebylo-li nic jiného umluveno«). Právo předkupní, jsouc samo o sobě právem osobním, stává se zaknihováním právem věcným a působí pak proti každému, kdož nemovitosti nabyt, přecházejíc jeho věcné břemeno na dědice nebo singulárního nástupce. Ze znění § 9 kn. zák., že věcná práva a právo předkupní mohou býti zaknihovány, nelze vyvozovati ničeho proti názoru právě uvedenému, vždyť právo předkupní, nejsouc samo o sobě právem věcným, muselo býti v zákoně zvláště uvedeno, by náleželo k právům, jež možno zaknihovati. Knihovním zápisem stává se však právem věcným (§ 1073 a 1079 obč. zák.); rovněž předpis § 171 ex. ř. jest pouze důsledkem § 1076 obč. zák. a neopravňuje k závěru, že zaknihované právo předkupní není právem věcným. Názor pak, že jde o pouhý zákaz zcizení ve smyslu § 364 lit. c) obč. zák., nelze srovnati se zněním testamentu Julia F.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Názor dovolatelky, že nejde o pravé právo předkupní, nýbrž o omezení práva vlastnického, jež mělo vázati Eberharda F-a, není odůvodněn, vždyť dle vykládacího pravidla § 655 obč. zák., dle něhož při vý-

kladu poslední vůle sluší slovům z pravidla přikládati smysl, jež obyčejně mají, nutno výrazu: »právo předkupní«, jehož zůstavitel použil, přikládati význam, který § 1072 a násl. obč. zák. stanoví, a není žádné příčiny, vykládati tento výraz jakožto obmezení vlastnictví nebo, jak žalobkyně v žalobě uvádí, jakožto zákaz zcizení, který by vázal jen Eberharda F-a, když o takovém zákazu se vůbec nemluví, nýbrž naopak předpokládá se případ, že k prodeji dojde. Mluví-li se v poslední vůli pouze o Eberhardu F-ovi, nikoliv též o jeho dědicích, vysvětluje se to tím, že zůstavitel pochopitelně myslel v první řadě pouze na svého dědice, nikoliv také hned na případ jeho smrti. Avšak závazek, z práva předkupního plynoucí, není obmezen na osobu dlužníka, jak to § 1074 obč. zák. stanoví pouze ohledně oprávnění; závazek tento přešel tedy dle §§ 531 a 548 obč. zák. na žalobkyni jako dědičku Eberharda F-a. Žalobkyně neuvedla žádných okolností, z nichž by se dalo dovozovati, že zůstavitel, jak § 655 obč. zák. předpokládá, s výrazem »předkupní právo« spojoval jiný význam než § 1072 obč. zák., nebo že závazek v tomto případě měl býti výjimečně obmezen na osobu Eberharda F-a, naopak z vlastního tvrzení žaloby, že Julius F. v poslední vůli ustanovil, že Eberhard F. má nemovitosti převzít v ceně 12.000 K a že se tak také stalo, spíše lze souditi, že úmysl zůstavitelův směřoval k tomu, by v případě, že by nemovitosti kýmkoliv byly prodány, dcery zůstavitelovy měly možnost, si je pro sebe zakoupiti za tutéž cenu, za jakou je bratr jejich převzal. Z ustanovení § 11 zák. o dědické posloupnosti při selských statcích ze dne 7. srpna 1908 čís. 68 z. z., jež jako ustanovení výjimečné nepřipouští analogického použití, nelze pro tento případ ničeho dovozovati. Když, jak všeobecně známo a jak ani dovolatelka nepopírá, právo předkupní přes to, že § 1072 obč. zák. jedná pouze o zřízení smlouvou pro prodávajícího, může býti zřízeno pro osobu třetí i poslední vůlí, pak nemůže býti pochybnosti o tom, že podmínky pro výkon práva předkupního, odchylující se od pravidla § 1077 obč. zák., zejména tedy i výše kupní ceny, za niž oprávněný má věc převzít, mohou platně býti stanoveny nejen úmluvou, nýbrž i posledním pořízením. Ostatně jest správný názor soudu odvolacího, že v tom, že všichni dědicové souhlasili, by dotyčná ustanovení poslední vůle byla vzata za základ projednání pozůstalosti a odevzdací listiny po Juliu F-ovi, sluší spatřovati úmluvu po rozumu § 1077 obč. zák.; vždyť Eberhard F. nemusil se onomu ustanovení beze všeho podrobiti, nýbrž jako syn zůstavitelův byl by mohl namítati, že ono ustanovení jako nezákonné obmezení jeho dílu povinného jest neplatné. Rovněž neposkytují předpisy zákona žádné opory pro názor, že ustanovení § 1077 obč. zák., dle něhož ten, kdo má právo, věc vyplatiti, jest povinen, zapraviti úplnou cenu, kterou podal někdo jiný — jest nezměnitelné; vždyť § 1077 obč. zák. výslovně beze všeho obmezení dodává: »nebylo-li nic jiného ujednáno,« tak že i co do výše ceny přejímací disposiční právo stran není nijak obmezeno. Taktéž nelze důvodně mluvit o tom, že při stanovení ceny přejímací nešlo by více o právo předkupní, nýbrž o úmluvu dle § 936 obč. zák., poněvadž zde na rozdíl od § 936 obč. zák. není vůbec žádného závazku k prodeji věci. Jak již shora vytknuto, neuvedla žalobkyně žádných okolností, z nichž by se dalo dovozovati, že pravá vůle zůstavitelova nesměřovala k tomu, by žalované po čas svého života právo předkupní proti zaplacení přejímací ceny 12.000 K mohly vykonávati.